TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

ATA Carnet và cơ hội nâng tầm năng lực cạnh tranh cho doanh nghiệp Việt

15:39 28/05/2026

Trong bối cảnh cạnh tranh thương mại toàn cầu ngày càng khốc liệt, năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp không còn chỉ được đo bằng chất lượng sản phẩm hay giá thành, mà còn phụ thuộc lớn vào mức độ thuận lợi của các thủ tục thương mại mà doanh nghiệp được tiếp cận. Những cơ chế giúp giảm chi phí, rút ngắn thời gian và đơn giản hóa thủ tục đang trở thành "đòn bẩy mềm" giúp doanh nghiệp nâng cao vị thế trên thị trường quốc tế.

VCCI đang triển khai ATA Carnet "hộ chiếu" dành riêng cho hàng hoá phục vụ hội chợ, triển lãm và sự kiện thương mại quốc tế, đáp ứng với nhu cầu thực tiễn của doanh nghiệp Việt hiện nay - Ảnh: ITN

Việc Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI) cấp thành công bộ ATA Carnet đầu tiên cho doanh nghiệp Việt Nam được xem là dấu mốc quan trọng trong tiến trình hội nhập thương mại, đồng thời mở thêm cơ hội để doanh nghiệp tiết giảm chi phí và tăng tính linh hoạt khi đưa hàng hóa ra nước ngoài.

Công cụ tạo thuận lợi thương mại theo chuẩn quốc tế

ATA Carnet, còn được gọi là Sổ tạm quản, là cơ chế tạm nhập tái xuất hàng hóa quốc tế được xây dựng theo Công ước Istanbul. Công cụ này được ví như "hộ chiếu hàng hóa" bởi cho phép hàng hóa lưu thông qua nhiều quốc gia mà không phải thực hiện đầy đủ các thủ tục khai báo hải quan truyền thống hoặc nộp thuế nhập khẩu, ký quỹ thuế tại từng thị trường.

Hiện hệ thống ATA Carnet đã được 87 quốc gia và vùng lãnh thổ công nhận, bao gồm nhiều thị trường xuất khẩu trọng điểm của Việt Nam như Liên minh châu Âu (EU), Hoa Kỳ, Nhật Bản và Hàn Quốc. Mỗi năm, hàng chục nghìn bộ ATA Carnet được sử dụng trên toàn cầu phục vụ hoạt động hội chợ, triển lãm, giới thiệu sản phẩm, thiết bị nghề nghiệp và hàng mẫu thương mại.

Trong giai đoạn đầu triển khai tại Việt Nam, VCCI áp dụng ATA Carnet theo Phụ lục B.1 của Công ước Istanbul, tập trung cho nhóm hàng hóa tham gia hội chợ, triển lãm và sự kiện thương mại quốc tế. Đây được đánh giá là hướng đi phù hợp với nhu cầu thực tiễn của doanh nghiệp Việt Nam, đặc biệt khi ngày càng nhiều doanh nghiệp tìm kiếm cơ hội mở rộng thị trường và xây dựng thương hiệu tại nước ngoài.

Giảm gánh nặng thủ tục, tăng cơ hội tiếp cận thị trường

Theo các chuyên gia, giá trị lớn nhất của ATA Carnet không chỉ nằm ở việc cắt giảm một số thủ tục hành chính, mà còn ở khả năng thay đổi tư duy tiếp cận thị trường quốc tế của doanh nghiệp Việt Nam.

Trong nhiều năm qua, không ít doanh nghiệp nhỏ và vừa vẫn xem việc tham gia hội chợ quốc tế là hoạt động tốn kém và phức tạp do phải xử lý đồng thời bài toán vận chuyển hàng mẫu, thủ tục hải quan và các khoản ký quỹ phát sinh ở nước ngoài. Điều này khiến nhiều doanh nghiệp dù sở hữu sản phẩm chất lượng vẫn e ngại mở rộng hoạt động ra thị trường quốc tế.

ATA Carnet được kỳ vọng sẽ tháo gỡ đáng kể những rào cản này khi giúp doanh nghiệp tiết kiệm chi phí thủ tục, rút ngắn thời gian thông quan và chuẩn hóa quy trình theo thông lệ quốc tế. Nhờ đó, doanh nghiệp có điều kiện tập trung nhiều hơn vào hoạt động xúc tiến thương mại, tìm kiếm đối tác và mở rộng đơn hàng.

Đặc biệt, trong bối cảnh chuỗi cung ứng toàn cầu liên tục thay đổi, việc sở hữu một cơ chế hỗ trợ thương mại linh hoạt như ATA Carnet sẽ góp phần nâng cao khả năng phản ứng thị trường của doanh nghiệp Việt, nhất là nhóm doanh nghiệp vừa và nhỏ đang cần tối ưu nguồn lực để cạnh tranh quốc tế.

Bước tiến mới trong cải thiện môi trường kinh doanh

Việc VCCI trở thành cơ quan bảo đảm quốc gia duy nhất của Việt Nam tham gia Chuỗi bảo lãnh ATA toàn cầu được xem là bước tiến quan trọng trong lộ trình cải cách môi trường kinh doanh và thúc đẩy hội nhập kinh tế quốc tế.

Theo đại diện VCCI, việc triển khai ATA Carnet không chỉ giúp doanh nghiệp Việt tiếp cận một công cụ thương mại hiện đại đã được quốc tế sử dụng rộng rãi trong nhiều thập kỷ, mà còn phát đi tín hiệu tích cực về nỗ lực cải thiện môi trường kinh doanh của Việt Nam theo hướng minh bạch, thuận lợi và tiệm cận chuẩn mực toàn cầu.

Các chuyên gia kinh tế nhận định, trong cạnh tranh thương mại hiện đại, quốc gia nào xây dựng được hệ sinh thái thủ tục thương mại thuận lợi hơn sẽ tạo ra lợi thế cạnh tranh lớn hơn cho cộng đồng doanh nghiệp. Khi chi phí tuân thủ được giảm xuống, thời gian lưu thông hàng hóa được rút ngắn và thủ tục hành chính được số hóa, doanh nghiệp sẽ có thêm nguồn lực để đầu tư cho đổi mới sản phẩm, nâng cao chất lượng dịch vụ và mở rộng thị trường.

Sự xuất hiện của “hộ chiếu hàng hóa” ATA Carnet vì vậy không chỉ mang ý nghĩa kỹ thuật trong hoạt động hải quan, mà còn phản ánh bước chuyển quan trọng trong tư duy hỗ trợ doanh nghiệp của Việt Nam: từ quản lý hành chính sang tạo thuận lợi thương mại, lấy hiệu quả và năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp làm trung tâm.

Hoàng Phương *(t/h)*